

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

TenneT TSO B.V.
Postbus 718
6800 AS ARNHEM

**Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland**

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie

Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk

WNB.2022.055.toek

Datum 2 mei 2024

Betreft Beslissing op aanvraag

Bijlagen

1

Geachte heer/mevrouw,

Op 15 september 2022 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag beoordeeld met de aanvullingen van 3 november 2022, 9 november 2022, 28 februari 2023 en 13 juni 2023. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Procedure

In artikel 20a, eerste lid van de Elektriciteitswet 1998 is bepaald dat op de besluitvorming voor dit project de rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing is. In samenwerking met het coördinatiebesluit van de minister voor Klimaat en Energie (K&E) van 20 juni 2022, wil dat in dit geval zeggen dat de besluiten die nodig zijn voor Zuid-West 380kV Oost (Rilland – Tilburg) gezamenlijk worden voorbereid, waarbij deze procedure wordt gecoördineerd door de minister voor K&E. Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro.

Dit besluit is één van de besluiten die nodig zijn voor Zuid-West 380kV Oost (Rilland – Tilburg). Daarom is ook op dit besluit de rijkscoördinatieregeling van toepassing. De minister voor K&E heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor het Zuid-West 380kV Oost (Rilland – Tilburg) bevorderd.

Onderhavig besluit is samen met het inpassingsplan en andere besluiten als volgt voorbereid:

- Op 8 augustus 2022 is op grond van artikel 20c, tweede lid, in samenhang met artikel 20ca van de Elektriciteitswet 1998 het onderhavige besluit aangewezen als besluit dat ook gecoördineerd wordt voorbereid en bekend gemaakt;
- op 14 september 2023 en 28 september 2023 zijn de kennisgevingen met betrekking tot het ontwerp van de besluiten gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen;
- Het ontwerp van het besluit heeft van 15 september 2023 tot en met 26 oktober 2023 & 29 september 2023 tot en met 9 november 2023 digitaal ter inzage gelegen op www.rvo.nl/hsv-380-kv-zuid-west-oost.

Op grond van artikel 3.32 in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening worden dit besluit en de andere besluiten gelijktijdig door de minister voor K&E bekendgemaakt. Tevens doet de minister voor K&E daarvan mededeling in de Staatscourant, enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen en langs elektronische weg. Eerdere insprekers en grondeigenaren en beperkt gerechtigden op die gronden worden persoonlijk geïnformeerd.

Behandeling zienswijzen

Voor dit besluit is sprake van een gecoördineerde procedure, de zogenaamde Rijkscoördinatieprocedure. Dit betekent dat het ontwerp van dit besluit gelijktijdig met de andere ontwerp uitvoeringsbesluiten voor het project Zuid-West 380kV Oost (Rilland – Tilburg) ter inzage heeft gelegen.

Tijdens de terinzagelegging van de uitvoeringsbesluiten zijn in totaal 48 zienswijzen ingediend. De binnengekomen zienswijzen zijn in één gezamenlijke antwoordnota samengevat en van een beantwoording voorzien. De antwoordnota is op <http://www.rvo.nl/hsv-380-kv-zuid-west-oost> te raadplegen. In de antwoordnota is ook aangegeven of de ingebrachte zienswijze betrekking heeft op één specifiek ontwerpbesluit of dat het een algemene zienswijze betreft die niet gericht is op een specifiek ontwerpbesluit. De antwoordnota dient als bijlage beschouwd te worden van dit besluit en wordt, voor zover betrekking hebbend op dit besluit, geacht daarvan deel uit te maken.

In sommige gevallen heeft een ingediende zienswijze tot een aanpassing van het besluit geleid. Indien dit het geval is staat dit in de antwoordnota aangegeven. Voor een juiste verwerking van deze wijzigingen in de definitieve besluiten is contact gezocht met de aanvrager van de vergunning. Waar nodig is verzocht om de vergunningstukken aan te passen. In de antwoordnota is een overzicht opgenomen van de doorgevoerde wijzigingen naar aanleiding van de ingediende zienswijze.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Tot slot zijn er vanuit de aanvrager vanwege nieuwe inzichten of nadere uitwerking van de plannen voor de hoogspanningsverbinding ook enkele wijzigingen verzocht door te voeren in de definitieve besluiten. Deze wijzigingen zijn besproken tussen bevoegd gezag en aanvrager. In hoofdzaak betreft dit ondergeschikte wijzigingen die geen belangen van derden onevenredig schaden. Een overzicht van deze wijzigingen is eveneens opgenomen in de antwoordnota voor de zienswijze.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV Oost', het gaat om een tracé dat loopt door verschillende gemeenten (via Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze Rijen, Halderberge, Loon op Zand, Moerdijk, Oosterhout, Reimerswaal, Roosendaal, Steenbergen, Tholen, Tilburg, Waalwijk en Woensdrecht). Het project betreft de realisatie van een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Borssele en de landelijke ring bij Tilburg: Zuid-West 380 kV. Deze verbinding transporteert elektriciteit van productielocaties in Zeeland en op zee naar Tilburg, waar verder transport via de landelijke 380 kV-ring plaatsvindt.

Het project bestaat uit de volgende hoofdonderdelen:

- Ruimte vrijmaken voor tijdelijke wegen en bouwterreinen, sloop en bouw van verbindingen.
- Bouw nieuw 150kV hoogspanningsstation.
- Aanpassingen aan bestaande 150kV hoogspanningsstations.
- Uitvoeren boring:
 - Aanleg van intrede- en uittredepunt.
 - Uitleggen buis.
 - Bij het afpompen bij het in- en uittredepunt wordt water meteen teruggebracht in het gebied waardoor de grondwaterstand niet daalt.
- Open ontgravingen voor ondergrondse kabelverbinding.
- Bouw nieuwe solo en gecombineerde bovengrondse verbinding en reconstructies van bestaande bovengrondse verbindingen:
 - Aanleggen werkwegen en werkterrein (geotextiel/tijdelijke verharding) per mast.
 - Aanbrengen funderingspalen (mogelijk door heien), ontgraven bouwput per mast, aanbrengen fundering, aanvoer mast in delen, plaatsen van masten met een kraan, aanbrengen isolatoren, indien nodig bouwen van jukken, aanbrengen trekdraad, intrekken geleiders.
- Indien van toepassing: sloop bestaande verbinding:
 - Verwijderen geleiders, demonteren masten, afvoeren masten, vrij leggen mastvoeten (graven), verwijderen bovenste deel fundering (tot 2 m diepte).
 - Aanvullen gaten rond mastvoeten/herstel situatie voor bouw.

- Opruimen: verwijderen tijdelijke verharding en geotextiel, herstel oude maaiveld, watergangen en dergelijke.
- Eventueel inzaaien.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Op basis van het compensatieplan voor de das van februari 2023 is de opgave voor de compensatie op te delen in 3 gebieden; Rondom mastlocaties 1194 / 48N (opgave 3,4 hectare), 59N (opgave 3,3 hectare), en rondom mastlocaties 1197A, 51AN, 1199 (opgave 8,7 hectare).

Voor deze laatste is een afspraak met Natuurmonumenten over beschikbaarheid van twee percelen (totaal 6 hectare).

Voor de mastlocaties 1193, 1194, 1195, 1204 en 47N, 48N, 49N, 58N en 59N die onderdeel zijn van de 'theoretische grens territorium das' in het compensatieplan voor de das, is op dit moment geen compensatie vastgelegd. En deze zullen dan ook buiten de scope van de ontheffing vallen. Wanneer de compensatie voor de aanvullende masten ook besproken is, kunnen de masten middels wijziging aan de ontheffing worden toegevoegd.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in:

artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de buizerd (*Buteo buteo*) en havik (*Accipiter gentilis*);

artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula noctula*), de rugstreeppad (*Bufo calamita*) en kamsalamander (*Triturus cristatus*) en artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de rugstreeppad (*Bufo calamita*) en kamsalamander (*Triturus cristatus*),

artikel 3.10, lid 1b van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de das (*Meles meles*), levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) en de vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*).

Besluit

Ik verleen u voor de periode van 28 juni 2024 tot en met 28 juni 2029 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in:

artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk nesten, rustplaatsen of eieren vernielen, beschadigen of nesten wegnemen van de buizerd en de havik;

artikel 3.5 Wet natuurbescherming, lid 2 voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de rosse vleermuis en artikel 3.5 Wet natuurbescherming, lid 4 voor wat betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de rugstreeppad en kamsalamander;

alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10 Wet natuurbescherming, lid 1 sub b voor wat betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van exemplaren van de das, de levendbarende hagedis, en de vinpootsalamander.

Ik verleen u geen ontheffing van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 Wet natuurbescherming, lid 2 voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreeppad en kamsalamander;

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV Oost', dit betreft het oostelijke deel van het tracé tussen Borssele en de landelijke ring bij Tilburg: Zuidwest 380 kV Oost. Het tracé loopt in hoofdlijnen van hoogspanningsstation Rilland naar een nieuw te bouwen 380 kV station te Tilburg, één en ander zoals is weergegeven in figuur 1 uit het rapport 'Activiteitenplan 380 kV verbinding Zuidwest - Oost' van 28 februari 2023 en het aanvullende bericht van 13 juni 2023.
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zo snel mogelijk zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 7 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan 380 kV verbinding Zuidwest - Oost' van 28 februari 2022 alsook in 'Plan van Aanpak Dassen Zuid-West 380 kV Oost - TenneT' van 23 februari 2023.
- j. U dient in het ecologisch werkprotocol (of logboek) ook een overzicht toe te voegen van welke maatregelen (amfibieën schermen of dergelijke) bij welke locaties, werkterreinen en/of mastlocaties worden toegepast. Dit werkprotocol dient op de werklocaties aanwezig te zijn.

Vogels

- k. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de buizerd en de havik. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. Deze loopt globaal van februari tot en met augustus. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de buizerd en havik.
- l. Indien een buizerd- of havikhorst bezet is, is het niet toegestaan om binnen een afstand van 75 meter rond het nest, geplande werkzaamheden uit te voeren.
- m. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere nesten worden aangetroffen dan beschreven in het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan 380 kV verbinding Zuidwest-Oost' van 28 februari 2022.

Andere soorten

- n. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de rosse vleermuis, rugstreepd, kamsalamander, levendbarende hagedis, vinpootsalamander en de das. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de soorten.
- o. Het amfibieënscherm dient te allen tijde functioneel te zijn. Hiervoor voert u tenminste eens in de twee weken en na zware weeromstandigheden een controle uit op de functionaliteit van de schermen. De schermen worden direct hersteld wanneer deze niet functioneel bevonden zijn. Dit dient u vast te leggen in het ecologisch werkprotocol (logboek).
- p. U dient de boom met daarin de kraamverblijfplaats van de rosse vleermuis inclusief de buffer van 15-20 meter goed in het veld af te zetten met lint, zodat duidelijk is dat men daarbinnen geen werkzaamheden mag uitvoeren.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Overige voorschriften

- q. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soort(en) waarvoor ontheffing is verleend.
- r. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld.
- s. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

Beroepsprocedure

Belanghebbenden kunnen tegen dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Een niet-belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht op het ontwerp van het desbetreffende besluit of aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat hij niet of niet tijdig heeft gedaan, kan ook beroep instellen.

Op dit besluit is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Vermeld in het beroepschrift dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

Met vriendelijke groet,

De Minister voor Natuur en Stikstof,

namens deze:

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a final flourish.

Robin Nieuwenkamp

Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming
Buizerd en havik

De buizerd en havik zijn aangetroffen in het plangebied. Er zijn meerdere horsten aangetroffen in het te kappen bosgebied nabij Huis ter Heide. Er moet een nieuwe hoogspanningsverbinding worden gerealiseerd door het bosgebied bij Huis ter Heide. Drie buizerdhorsten en twee havikshorsten bevinden zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Door de kap van een strook bos gaan in elk geval twee buizerdnesten en één haviksnest verloren. Een derde nest van de buizerd en tweede nest van de havik vallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Een vierde nest van de buizerd ligt hier net buiten het plangebied, maar binnen 75 meter van de invloedssfeer van de werkzaamheden nabij Moerdijk en de A17. De buizerd gebruikt het plangebied als rust- en voortplantingsplaats, alsmede als foerageergebied.

Schade aan de nesten als gevolg van de werkzaamheden is bij drie nesten niet te voorkomen, bij de andere nesten zijn negatieve effecten ook niet uit te sluiten. Door de werkzaamheden kunnen die nesten (tijdelijk) ongeschikt worden en kunnen broedende individuen worden verstoord. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 7.5 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan 380 kV verbinding Zuidwest-Oost' van 28 februari 2022.

De kapwerkzaamheden worden zoveel mogelijk buiten de broedperiode uitgevoerd, globaal de periode februari tot en met augustus. In de broedperiode wordt er niet gewerkt binnen (minimaal) 75 meter van de nesten. Hiermee wordt voorkomen dat eieren of jongen door de uitvoering van de werkzaamheden worden verlaten of broedende vogels worden verstoord. Werken buiten de broedperiode is wel mogelijk.

Door het kappen van een strook bos zal ook een deel van het leefgebied van de buizerd en havik verdwijnen. Er wordt geen alternatieve nestgelegenheid aangeboden ter compensatie van de verloren nesten. Kunsthorsten zijn voor beide soorten in het verleden niet tot weinig effectief gebleken. Er is in het gehele gebied van Huis ter Heide voldoende geschikt habitat om nesten te maken. Daarnaast biedt de nieuwe open corridor eventueel ook extra foerageergebied voor beide soorten. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende.

Indien nieuwe nesten worden aangetroffen in of in de directe nabijheid van de masten kan het noodzakelijk zijn deze nesten ook (tijdelijk) te verwijderen. Er dient contact met het bevoegd gezag te worden opgenomen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere nesten worden aangetroffen van de buizerd en havik of soorten anders dan beschreven in het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan 380 kV verbinding Zuidwest-Oost' van 28 februari 2022.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Ter aanscherping hiervan heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift (m.) opgenomen.

Gunstige staat van instandhouding buizerd en havik

De buizerd is een soort die overal in Nederland tot broeden komt en is de talrijkste broedende roofvogel in Nederland. De trend is positief en de omvang van de populatie neemt in Nederland jaarlijks toe met circa 5%. Door de positieve trend is de landelijke staat van instandhouding voor zowel broedvogel als niet broedvogel gunstig. De soort is oorspronkelijk voor het broeden gebonden aan grote bossen op zandgronden. Inmiddels broedt de soort door het gehele land in zowel kleine bosjes en soms zelfs in solitaire bomen in open land of in elektriciteitsmasten. De soort gebruikt reeds bestaande nesten (voornamelijk van kraai of ekster) om deze uit te bouwen tot een horst. De soort is ook goed in staat zelf een nieuw nest te maken. Door de gunstige staat van instandhouding van de buizerd in Nederland en door het werken buiten broedseizoen, wordt geen negatief effect ten gevolge van de werkzaamheden op de staat van instandhouding van de buizerd verwacht.

Haviken broeden in alle bosrijke streken en niet zelden ook in kleinere, geïsoleerde bosjes in boerenland, soms zelfs in grote stadsparken. Rond 1970 was de soort een zeldzame broedvogel, met hooguit 100 broedparen uitsluitend op de hoge zandgronden. De stand was toen op een dieptepunt, vooral een gevolg van pesticiden gebruik in de landbouw (indirecte vergiftiging via voedsel). Het verbod op de schadelijke bestrijdingsmiddelen werd gevolgd door populatieherstel, dat ook werd bevorderd door toegenomen ouderdom van het Nederlandse bos en een afgenomen vervolging. Sinds ongeveer 1995 nemen aantallen en verspreiding in West- en Noord-Nederland nog toe. Op de hoge zandgronden, daarentegen, nemen ze af. Haviken kampen daar al jarenlang met slechte broedresultaten, mogelijk als gevolg van voedselproblemen en lokaal ook opnieuw opgelaaide vervolging. De populatie trend van de havik is stabiel en de verspreiding in Nederland neemt licht toe. De broedpopulatie wordt geschat op 1900-2300 broedparen, wat samen komt tot een gunstige staat van instandhouding.

Er wordt rekening gehouden met de broedperiode door dan niet binnen 75 meter van nesten te werken. Daardoor verliezen de soorten geen broedperiode en komen de populatie en daarmee samenhangende staat van instandhouding niet in gevaar.

De gunstige staat van instandhouding van de buizerd en havik komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Afwijzing artikel 3.5, lid 2 Wet natuurbescherming

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van dieren. Ontheffing voor het opzettelijk verstoren van de rugstreeppad en kamsalamander is in casu niet aan de orde.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Er worden door u voldoende maatregelen genomen om het opzettelijk verstoren van deze soorten te voorkomen.

Artikel 3.5, lid 2 Wet natuurbescherming
Rosse vleermuis

De rosse vleermuis is in de invloedssfeer van het plangebied aangetroffen. In het bosgebied van Huis ter Heide is een kraamverblijfplaats van de rosse vleermuis in een boomholte aangetroffen. De boom met holte staat vlak langs de strook bos die gekapt moet gaan worden in het bos van Huis ter Heide (voor locatie zie figuur 2 van het bij de aanvraag gevoegde memo 'beantwoording vragen RVO 5190027402833 ZW380kV Oost' van 28 februari 2022). De rosse vleermuis gebruikt het plangebied als voortplantingsplek en overwinteringsplaats. De verblijfplaats wordt mogelijk jaarrond gebruikt door de rosse vleermuizen. Door de werkzaamheden zou de functionaliteit van de verblijfplaats verloren kunnen gaan wanneer tot op 1-2 meter afstand van de boom gekapt wordt. Om negatieve effecten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 7.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan 380 kV verbinding Zuidwest-Oost' van 28 februari 2022.

Gezien de verblijfplaats als kraamverblijf dient en daarnaast waarschijnlijk het hele jaar in gebruik is, worden de werkzaamheden rond de boom in de periode half oktober tot en met november uitgevoerd?. Daarnaast blijft er een buffer rond de boom gehandhaafd van 15-20 meter. Ook wordt verlichting niet op de bomen gericht en dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundig ecooloog op het gebied van vleermuizen. Op deze wijze wordt voorkomen dat de verblijfplaats zijn functie verliest. Wel kunnen de vleermuizen verstoord worden doordat de werkzaamheden dicht in de buurt van de verblijfplaats plaatsvinden. Na de werkzaamheden is het gebied weer beschikbaar voor de soort. Door de werkzaamheden uit te voeren in de minst kwetsbare periode en door een buffer rond de verblijfplaats over te houden wordt voorkomen dat de verblijfplaats zijn functionaliteit verliest. Wel is er kans op verstoring en er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor de rosse vleermuis.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. De boom en de buffer dienen in het veld goed afgezet te worden, zodat niet per ongeluk te veel bomen weggehaald worden. Hiervoor heb ik ter aanscherping een aanvullend voorschrift (p.) opgenomen.

Gunstige staat van instandhouding rosse vleermuis

De soort komt verspreid in Nederland voor, met name daar waar oudere lanen, parken en bosgebieden en open waterrijke gebieden aanwezig zijn. De rosse vleermuis is een echte boombewoner waarbij holtes in oude loofbomen zoals eik en beuk de voorkeur hebben. Ze maken gebruik van een groot netwerk aan verblijfplaatsen, waarbij ze jaarrond in boomholtes te vinden zijn.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Soms worden rosse vleermuizen ook in gebouwen aangetroffen. Naast de aanwezigheid van oudere loofbomen in lanen, parken en bosgebieden is de aanwezigheid van waterrijke gebieden om te jagen op insecten van belang.

Een vleermuiskast kan een tijdelijke vervanging zijn van een holte in een boom. Het is een tijdelijke maatregel omdat een losse kast niet duurzaam is. Ondanks dat de soort regelmatig is waargenomen in kasten, zijn er weinig ervaringen met het functioneren van kasten in relatie met uitgevoerde kapactiviteiten. Voor de instandhouding van een voldoende aanbod aan natuurlijke holtes is een duurzaam beheer van bossen en lanen noodzakelijk, waarbij oude, kwijnende bomen, en holtebomen blijven staan. De staat van instandhouding van de rosse vleermuis is zeer ongunstig. De verspreiding is wel gunstig, maar de populatie grootte niet. Hierdoor is het laten staan van de boom nabij het plangebied de beste optie voor deze soort. Door een buffer van 15-20 eromheen te laten staan zal de verblijfplaats functioneel kunnen blijven.

De staat van instandhouding van de rosse vleermuis zal niet verslechteren door de werkzaamheden, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Artikel 3.5, lid 4 Wet natuurbescherming
Rugstreepad en kamsalamander

De rugstreepad en de kamsalamander zijn in het plangebied aangetroffen. De kamsalamander is aangetroffen in het bos van Huis ter Heide (ook een voortplantingswater in de buurt van het plangebied). De rugstreepad is ten zuiden van het bosgebied van Huis ter Heide aangetroffen. Voor de kamsalamander zal een grote strook bos gekapt worden wat bestaat uit winterhabitat voor de soort. Vervolgens worden hier ook masten geplaatst. De rugstreepad wordt mogelijk aangetast door grondroerende werkzaamheden in zowel voortplantings- als winterrusthabitat.

Door de werkzaamheden wordt een deel van het algeheel leefgebied van de rugstreepad en kamsalamander tijdelijk ongeschikt en kunnen individuen worden gedood. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 7.6 en 7.7 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan 380 kV verbinding Zuidwest-Oost' van 28 februari 2022.

Idealiter wordt er gewerkt in de minst kwetsbare periode wanneer de soorten actief zijn en kunnen vluchten. Deze perioden liggen echter in het broedseizoen, waarbij er naar een ander alternatief is gekeken. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de werklocaties ontoegankelijk gemaakt door middel van het plaatsen van amfibieënschermen. Daarnaast worden rijroutes goed aangeduid en de niet-te-betreden onderdelen van het terrein worden afgezet. Bij opslag van materieel wordt ook rekening gehouden met amfibieën.

Deze maatregelen worden ook afgestemd met Natuurmonumenten, de grondeigenaar, die vaak meer informatie heeft over de te af te zetten terreinen en verblijfplaatsen.

Voor de kamsalamander vinden de werkzaamheden plaats buiten de kwetsbare periode van de soorten. Het landhabitat moet worden afgeschermd voorafgaande aan de periode dat het landhabitat in gebruik genomen wordt. Daarnaast moeten de schermen ook staan nadat de salamanders naar het voortplantingswater zijn getrokken. Dit komt neer op dat het scherm in de periode van na april tot vóór juli moet zijn geplaatst voor wat betreft de kamsalamander.

Voor de rugstreppad worden grondwerkzaamheden uitgevoerd bij voorkeur buiten de winterrustperiode, half oktober tot en met maart. Werkzaamheden aan voortplantingswateren vinden plaats buiten de voortplantingstijd, van april tot en met juli. Indien dit niet kan, zal men schermen gaan plaatsen. Voor het werken in winterhabitat moet het scherm dan geplaatst zijn vóór oktober en voor het werken in voortplantingswater moet het scherm vóór april geplaatst zijn.

De schermen worden minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond en moeten 50 centimeter hoog zijn. U geeft aan het raster eens per twee weken te controleren en na zware weersomstandigheden, zodat reparaties direct uitgevoerd kunnen worden. Aanwezige exemplaren binnen de afgeschermd locaties worden door een ecologisch deskundige gevangen en direct overgezet naar geschikt habitat in de omgeving van het plangebied en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Na afronding van de werkzaamheden worden werkwegen verwijderd en is het plangebied weer beschikbaar voor de soorten.

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen wordt zoveel mogelijk voorkomen dat exemplaren van de rugstreppad en kamsalamander op de locaties van de werkzaamheden aanwezig zijn en hierdoor verwond of gedood worden. Hierdoor wordt voorkomen dat artikel 3.5, lid 1 van de Wet natuurbescherming wordt overtreden. Echter, door de werkzaamheden wordt een deel van het leefgebied van beide soorten tijdelijk ongeschikt door de aanleg van werkterreinen, werkwegen en het dempen van sloten. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurscherming. Na de werkzaamheden zijn de werkterreinen weer beschikbaar voor de soorten. Buiten de werkterreinen blijft tijdens de werkzaamheden functioneel leefgebied aanwezig.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. De werkzaamheden mogen pas aanvangen nadat het gebied is vrijgegeven door een ter zake kundige op het gebied van de rugstreppad en kamsalamander. Tevens dienen de schermen functioneel te blijven gedurende de werkzaamheden. Hiertoe dienen regelmatige controles plaats te vinden welke u in het logboek van het ecologisch werkprotocol dient vast te leggen. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing aanvullende voorschriften (j. en o.) opgenomen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Gunstige staat van instandhouding rugstreepad en kamsalamander

Voor de rugstreepad is Nederland van redelijk groot belang binnen Europa. Binnen Nederland kent de soort een vrij algemeen voorkomen, in tegenstelling tot veel andere Europese landen. De staat van instandhouding is matig ongunstig. De gunstige referentiewaarden voor de populatiegrootte worden niet gehaald door een daling in aantallen in de periode 1997-2007. De verspreiding is stabiel, de soort komt voor in heel Nederland behalve Groningen. De kwaliteit van het leefgebied en het toekomstperspectief zijn matig ongunstig, vermoedelijk door factoren als verruiging en het ontbreken van open zandige locaties.

De kamsalamander komt met name voor in het oosten van Nederland. In grote lijnen liggen de populaties ten oosten van de A27 en A28, plus Zeeuws-Vlaanderen, waarbij rivieren- en bekenpatronen worden gevolgd. Na 1950 ging de verspreiding van de kamsalamander sterk achteruit vanwege de intensivering van de landbouw. De kamsalamander is erg gevoelig voor het verdwijnen, aantasten en isoleren van zijn leefgebieden. De landelijke trend laat een matige toename zien. De staat van instandhouding is beoordeeld als gunstig.

Door de werkzaamheden wordt een deel van het natuurlijke leefgebied van de rugstreepad en de kamsalamander tijdelijk ongeschikt door het afschermen en inrichten van de werkterreinen, de aanleg van bouwwegen en voor de rugstreepad, het tijdelijk gedeeltelijk dempen van sloten. Gedurende de werkzaamheden blijft voldoende geschikt leefgebied over voor de soorten in de directe omgeving van het plangebied. De werkzaamheden zijn van tijdelijke aard en het gebied is na de werkzaamheden weer geschikt en functioneel voor de soorten. Het is dan ook aannemelijk dat de rugstreepad en kamsalamander in de omgeving van het plangebied aanwezig blijven.

De gunstige staat van instandhouding van de rugstreepad en kamsalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Artikel 3.10, lid 1b Wet natuurbescherming

Das, levendbarende hagedis en vinpootsalamander

Das

De das is in het plangebied aangetroffen. Rondom Huis ter Heide zijn vier burchten en daarbij behorende holen en vluchtpijpen van de das aangetroffen. Het omliggende gebied behoort tot foerageergebied van de das. Bij mast 1194, 1197A/51AN, bij mast 1199 en bij hoogspanningsstation Tilburg (reeds in andere ontheffing aan bod gekomen) zijn dassenburchten gevonden. Bij de drie locaties die betrekking hebben op dit project worden werkterreinen gemaakt en worden masten geplaatst. Hierdoor kunnen burchten, holen en of vluchtpijpen van de das verloren gaan. Door het aanleggen van masten en werkterreinen gaat ook een deel van het foerageergebied van de das verloren.

Door de werkzaamheden neemt het aantal burchten/verblijfsplaatsen voor de das af en wordt foerageergebied zowel tijdelijk als permanent aangetast. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de das tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in het bij de aanvraag gevoegde document 'Plan van Aanpak Dassen Zuid-West 380 kV Oost - TenneT' van 23 februari 2023.

Nadat de burchten waren aangetroffen heeft men als eerst gekeken welke werklocaties in buurt van de gevonden dassenburchten zouden komen te liggen. Deze werklocaties zijn vervolgens zo ver mogelijk van de burchten af geplaatst.

- De locatie van mast 1194 is 30-35 meter naar het zuiden verplaatst, waardoor mast 48N ook verplaatst moest worden, maar dat heeft voor de das geen gevolgen. De werkterreinen om die twee masten heen zijn ook aangepast zodat de terreinen nu zo ver mogelijk van de burchten af liggen (zie figuur 4 van het dassenplan).
- Mast 51AN is gepland op een bewoonde burcht. Hier was geen mogelijkheid tot verschuiven van de masten of werkterreinen. Bij de naastgelegen mast 1197A zitten ook een paar hollen behorende bij dezelfde dassenfamilie. De werkterreinen zijn aangepast zodat de afstand tot de hollen bij mast 1197A 21 meter is (zie figuur 5 van het dassenplan).
- Bij masten 1199 en 53N is de afstand tussen de burcht en het verplaatste werkterrein vergroot naar respectievelijk 40 en 52 meter (figuur 6 van het Dassenplan).
- Mast 59N en het bijbehorende werkterrein liggen na verplaatsing op 131 meter afstand van de dassenburcht. Deze burcht is gelegen naast het hoogspanning station Tilburg, waar een andere ontheffing op toeziet.

Bij de hollen waar werkterreinen op een afstand van minder dan 50 meter liggen worden extra mitigerende maatregelen toegepast (werkterreinen bij mast 1194, 1997A en 1199):

- De fundatiepalen worden geschroefd in plaats van geheid.
- De werkzaamheden vinden plaats tussen zonsopgang en zonsondergang (of uiterlijk 19:00 uur).
- Eventuele verlichting is op de bouwlocatie gericht en straalt niet uit op de dassenburcht, foerageergebied of de wissels.
- De meest kritische werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de kwetsbare periode van de das (juli tot en met november).
- Dassenwissels worden zoveel mogelijk behouden en zijn aan het einde van de werkdag vrij van hout en dergelijke.
- Er wordt een buffer aangebracht tussen de werkzaamheden en de burcht.
- Bomenkap binnen 250 meter van het dichtstbijzijnde hol van een burcht gebeurt gefaseerd in ruimte en tijd.
- Er is een ecologisch werkprotocol en bij de meest kritische werkzaamheden is een ecologisch deskundige aanwezig.

De werkzaamheden bij mast 1194 worden op 20 meter afstand van een dassenhol uitgevoerd, met name bomenkap.

Hierbij is gebruik van grond berijdende voertuigen en machines niet toegestaan. Handmotorzagen kunnen wel gebruikt worden. Bomen en zware takken kunnen met een lier verwijderd worden zodat deze niet op de burcht vallen. De ingang van de burcht mag niet geblokkeerd worden. Er vindt geen kaalkap plaats, maar gefaseerde kap in ruimte en tijd waarbij de velrichting altijd van de burcht af is gewend. Schade aan de ondergroei moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Door de werkzaamheden uit te voeren zoals hierboven beschreven, wordt zoveel mogelijk voorkomen dat burchten van de das worden aangetast. Echter is dit niet op alle locaties mogelijk waardoor er dan ook sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.10, lid sub b van de Wet natuurbescherming voor de das.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende.

Naast de mitigerende maatregelen is er vanwege het verlies aan foerageergebied en dassenburcht ook een compensatieopgave. Ten eerste wordt een dassentunnel aangebracht op een locatie waarvan bekend is dat er vaak dassen worden doodgereden. Daar komt een dassenraster bij om de dassen erdoorheen te geleiden.

Daarnaast is er een compensatieopgave voor foerageergebieden door het aanleggen van werkterreinen en verlies in oppervlakte door de te plaatsen masten.

- Bij mast 1194 komt dit neer op een opgave van 3,4 ha. Hierover zijn nog geen afspraken over vastgelegd op dit moment. Deze mastlocatie valt dan ook voor nu buiten deze ontheffingsaanvraag.
- Bij masten 1197A, 51AN en 1199 is de compensatieopgave 8,7 ha. Er wordt ongeveer 6 ha nieuw foerageergebied ingericht voor de das en daarnaast wordt voor het resterende deel compensatie bestaand foerageergebied geoptimaliseerd.
- Bij mast 59N is een opgave van 3,3 ha. Hiervoor zijn nog geen afspraken over de compensatie vastgelegd. Deze masten vallen dus buiten deze ontheffing.
- Mast 51AN komt op een burcht te staan waarvoor ter compensatie een kunstburcht wordt aangelegd, op 100 meter van de werkzaamheden.
- De beheersvoorwaarden voor grasland ten behoeve van de das staan in Bijlage 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Plan van Aanpak Dassen Zuid-West 380 kV Oost - TenneT' van 23 februari 2023.

De compensatieopgave wordt nu nog maar deels voldaan, waardoor een aantal masten, 1193, 1994, 1995, 1204, 47N, 48N, 49N en 59N nu nog buiten deze ontheffing vallen. Ze zijn echter wel verbonden aan het gehele project en indien men aan de compensatieopgave kan voldoen is het voor deze masten middels wijziging van voorliggende ontheffing mogelijk om de masten onder de ontheffing te laten vallen. TenneT kan daartoe een wijzigingsverzoek indienen.

Staat van instandhouding das

De das is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. De staat van instandhouding is relatief gunstig. De das staat als niet 'bedreigd' op de Rode Lijst van Nederlandse zoogdieren (2009). In de omgeving rond het plangebied, in Noord-Brabant, is de regionale staat van instandhouding gunstig. Er is sprake van aaneengesloten leefgebieden met veel territoria van dassen. De hiervoor omschreven maatregelen, om de schade voor de das zo goed mogelijk te compenseren en mitigeren, beïnvloeden de huidige staat van instandhouding niet.

De gunstige staat van instandhouding van de das komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Levendbarende hagedis en vinpootsalamander

De vinpootsalamander is aangetroffen in het plangebied. De vinpootsalamander is gevonden in de wateren ten westen van het bosgebied en in de poelen rond het MOB-complex in het bosgebied van Huis ter Heide, op dezelfde plek als de kamsalamander. De poelen worden niet aangetast, maar het omliggende bos wat als landhabitat dient wel. Hier wordt een strook bos in gekapt waardoor er dus landhabitat van de vinpootsalamander verloren gaat.

De levendbarende hagedis is in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bestaat voor de levendbarende hagedis uit leefgebied met daarin ook voortplantings- of rustplaatsen. Ze kunnen voorkomen in een deel van het plangebied van net ten zuiden van Huis ter Heide tot aan het hoogspanningsstation van Tilburg. Door de kap van bomen ten behoeve van de nieuwe hoogspanningskabels en masten gaan leefgebied en rustplaatsen verloren. Na de werkzaamheden zal het gebied volledig beschikbaar zijn voor de hagedis, behalve een enkele plek waar een mast is komen te staan.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 7.6 en 7.8 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan 380 kV verbinding Zuidwest-Oost' van 28 februari 2022.

Voor de vinpootsalamander worden dezelfde maatregelen getroffen als de kamsalamander, omdat deze op dezelfde locatie zijn gevonden en omdat de werkzaamheden op eenzelfde gemitigeerd kunnen worden. Dit betekent dat de werkzaamheden idealiter buiten de kwetsbare periode worden uitgevoerd voor de vinpootsalamander. Doordat dit in het broedseizoen valt zal worden gekozen worden om het gebied af te rasteren waarbij de afrastering geplaatst dient te zijn vóórdat het landhabitat betreden wordt en nadat de salamanders weer richting het voortplantingswater zijn getrokken. Dit komt neer op dat het scherm geplaatst moet zijn na april maar voor juli.

Voor de levendbarende hagedis worden enkele werkzaamheden zoals maaien en chopperen uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode (half april tot en met half augustus). In de overwinteringsperiode worden geen werkzaamheden uitgevoerd die effect hebben op de bodem. Het leefgebied van de levendbarende hagedis zal eind september ongeschikt worden gemaakt door de vegetatie tot 10-15 centimeter te maaien. Werkerreinen en werkwegen zullen worden afgeschermd met een scherm dat net als de amfibieënschermen 50 centimeter hoog is waarvan 10 centimeter in de grond is ingegraven. Dit wordt vervolgens tweewekelijks gecontroleerd of na zware weersomstandigheden en wordt uitgewerkt in het ecologisch werkprotocol.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. De werkzaamheden mogen pas aanvangen nadat het gebied is vrijgegeven door een ter zake kundige op het gebied van de levendbarende hagedis. Tevens dienen de schermen functioneel te blijven gedurende de werkzaamheden. Hiertoe dienen regelmatige controles plaats te vinden welke u in het logboek van het ecologisch werkprotocol dient vast te leggen. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing aanvullende voorschriften (j. en o.) opgenomen.

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen wordt zoveel mogelijk voorkomen dat exemplaren van de levendbarende hagedis en de vinpootsalamander op locaties van de werkzaamheden aanwezig zijn en hierdoor worden verwond of gedood. Een overtreding van artikel 3.10, lid 1 sub a van de Wet natuurbescherming wordt hiermee voorkomen. Echter neemt het oppervlakte en de kwaliteit van het leefgebied tijdelijk af en wordt een deel van het leefgebied ongeschikt voor de soort. Er is dan ook sprake van overtreding van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.10, lid 1 sub b van de Wet natuurbescherming. Buiten de werkerreinen blijft tijdens de werkzaamheden functioneel leefgebied aanwezig voor de soorten.

Staat van instandhouding levendbarende hagedis en vinpootsalamander

Levendbarende hagedissen hebben een ruime habitatkeuze. Ze komen voor in heide, hoogveen, struweel, bomen en in mindere mate duinen. Ze zijn ook te vinden in bermen van spoorlijnen en wegen. Het is een vochtminnende soort die houdt van structuurvariatie in de vegetatie. De staat van instandhouding van de levendbarende hagedis is als zeer ongunstig beoordeeld. De trend is de laatste tien jaar stabiel, echter is er wel een afname in het aantal kilometerhokken waar de soort is vastgesteld. De levendbarende hagedis komt voor op de zandgronden in centraal en oostelijk Nederland (en plaatselijk op Terschelling en in Zeeland), zowel binnen als buiten natuurgebieden. Het is een soort van koele en vochtige milieus, maar door verdroging en klimaatopwarming neemt het areaal geschikt leefgebied af. Ook versnippering, intensief beheer en overbegrazing spelen een negatieve rol. Het leefgebied wordt daarom als matig ongunstig beoordeeld. Daarbij verdringt de zandhagedis de levendbarende hagedis naarmate het terrein droger wordt.

De vinpoetsalamander komt van nature alleen voor in Noord-Brabant en Limburg, op heidegebieden en hogere zandgronden. Als voortplantingswater wordt hier met name gebruik gemaakt van zwak-zure, permanente vennen, plassen en bospoelen. In het heuvellandschap planten vinpoetsalamanders zich voort in bronpoeltjes, bospoelen, drinkpoelen en kleine, zwak stromende beekjes. Ze vertonen hierbij een vrij grote tolerantie voor zuur water (tot pH 4). De vinpoetsalamander lijkt kritischer te zijn voor zijn landhabitat dan voor zijn waterhabitat. In Nederland bestaat het landhabitat in zowel het laagland als het heuvelland in de meeste gevallen uit bos- en/of heidegebieden. Voor de vinpoetsalamander is geen landelijke staat van instandhouding bekend. In de periode van 1997-2007 lijken de aantallen af te nemen. De belangrijkste oorzaak voor de achteruitgang van deze soort in de afgelopen eeuw is de grootschalige ontginning van heide en vennen. Waarschijnlijk hebben verdroging en verzuring ook een rol in de achteruitgang gespeeld.

De gunstige staat van instandhouding van de levendbarende hagedis en de vinpoetsalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Andere bevredigende oplossing

Alternatieve locaties

De voorgenomen activiteiten hebben betrekking op een nieuw te realiseren hoogspanningsverbinding. Het tracé is vastgelegd in een besluit en verschillende waarden en? belangen zijn tegenover elkaar afgewogen om te komen tot het huidige tracé. Er zijn geen grote wijzigingen meer mogelijk in het tracé. Wel is er de mogelijkheid om te schuiven in werklocaties en bij uitzondering in locaties van masten. Zoals in dit traject is voorgevallen met de das, waarbij veel werkterreinen verplaatst zijn om zo ver mogelijk van dassenholen af te liggen en waarbij zelfs twee masten zijn opgeschoven om geen dassenburcht te beschadigen. Er is geen andere bevredigende locatie dan de reeds gekozen alternatieven.

Alternatieve werkwijzen en planning

Er wordt met het inrichting van de werkterreinen rekening gehouden met soorten door bijvoorbeeld verlichting af te wenden van bomen, door bepaalde te beschermen elementen in het veld af te zetten met lint of door schermen te plaatsen.

In de planning wordt rekening gehouden met kwetsbare periodes van de beschermde soorten. Er is veel fasering mogelijk over het gehele traject en daarmee kan flexibel worden omgegaan met de kwetsbare perioden. Waar dit niet mogelijk is wordt rekening gehouden met beschermde soorten door werkterreinen ongeschikt of ontoegankelijk te maken voor de soorten. Daarmee heeft men voldoende alternatieven om in de planning rekening te houden met beschermde soorten.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning wordt schade aan de buizerd, havik, rugstreppad, rosse vleermuis, das, levendbarende hagedis, vinpootsalamander en kamsalamander zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid' zoals genoemd in artikel 3.3, lid 4, sub b van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de buizerd en havik;

en op grond van het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten', zoals genoemd in artikel 3.8, lid 5, sub b van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de rugstreppad, rosse vleermuis, das, levendbarende hagedis, vinpootsalamander en kamsalamander.

Het plan voorziet in de realisatie van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Rilland en Tilburg. De realisatie van de nieuwe hoogspanningsverbinding is nodig om in de toekomst te zorgen voor een betrouwbare, veilige en robuuste energievoorziening.

Een knelpunt op de 380 kV-verbinding tussen Rilland en Geertruidenberg moet worden opgelost. Op dit traject moet bij het uitvoeren van onderhoud aan één van de 380 kV-circuits van de bestaande 380 kV-verbinding Rilland-Geertruidenberg rekening worden gehouden met uitval van het andere circuit. Wanneer dit gebeurt, is het 150 kV-net tussen Zeeland en Brabant niet in staat de opgewekte elektriciteit af te voeren: het raakt overbelast. Op dat moment komt de gewenste leveringszekerheid, zoals beschreven in de Elektriciteitswet 1998, in gevaar. Het knelpunt kan worden opgelost door de transportcapaciteit in het 380 kV-hoogspanningsnetwerk uit te breiden.

De ontwikkeling van de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Rilland en Tilburg is van groot economisch belang voor Nederland als geheel. Zonder deze activiteiten is de kans reëel dat niet in alle situaties de leveringszekerheid van elektrische energie kan worden gegarandeerd.

De distributie van elektriciteit is in Nederland een cruciale factor voor zowel de economie als de volksgezondheid en de openbare veiligheid. De elektriciteitsvoorziening is in het rijksbeleid gelabeld als een vitale infrastructuur. Het stipt functioneren van deze infrastructuur is voor het Rijk van hoge prioriteit. Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid' voldoende is om de negatieve effecten op de buizerd en havik, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

Daarnaast is het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende om de negatieve effecten op de rugstreepad, rosse vleermuis, das, levendbarende hagedis, vinpootsalamander en kamsalamander, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027402833

Kenmerk
WNB.2022.055.toek